

5. Η ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑ

α. Συνθήκες εκδήλωσης της Εικονομαχίας

- **Θρησκευτική και πολιτική διαμάχη που συγκλόνισε το Βυζάντιο τον 8^ο και μέχρι τα μέσα του 9^{ου} αι. (726-843).**
- Πρωτεργάτες: **Λέων Γ΄ Ίσαυρος και Κων/νος Ε΄ Ίσαυρος.**
- **Ιδεολογική βάση**
 - α) Οι ανεικονικές αντιλήψεις των ανατολικών επαρχιών της αυτοκρατορίας
 - β) Οι υπερβολές στη λατρεία των εικόνων και των λειψάνων, κυρίως στις ευρωπαϊκές επαρχίες, που άγγιζαν τα όρια της δεισιδαιμονίας.*
- **Αναγκαιότητα που επέβαλε την Εικονομαχία**
<Πολιτική>: Οι περιστάσεις ήταν ιδιαίτερα κρίσιμες (σλαβικές και βουλγαρικές επιδρομές στη Δύση, αραβικές επιδρομές στα βυζαντινά παράλια που οδηγούσαν σε παράλυση του εμπορίου). Έτσι, ήταν απολύτως απαραίτητο η κεντρική εξουσία να έχει με το μέρος της τους αγροτικούς πληθυσμούς της Μ.Ασίας, που υπερασπίζονταν με αυταπάρνηση τη γη τους ενάντια στους εχθρούς και οι οποίοι είχαν υιοθετήσει εικονομαχικές αντιλήψεις, παρόλο που η ιδεολογία αυτή ήταν αντίθετη με τον ελληνορωμαϊκό πολιτισμό (βλ. 1^ο παράθ. σ.21)

β. Έναρξη της Εικονομαχίας

-**Αφορμή:** Ο σεισμός μεταξύ Θήρας και Θηρασίας (726), που θεωρήθηκε ως εκδήλωση της θεϊκής οργής εναντίον της 'νέας ειδωλολατρίας' (βλ. 2^ο παράθ. σ. 21).

-**Διατάγματα που σχετίζονται με την Εικονομαχία**

- **726:** Ο Λέων Γ΄ αποφάσισε την απομάκρυνση μιας εικόνας του Χριστού από τη Χαλκή Πύλη των ανακτόρων, προκαλώντας έντονες λαϊκές αντιδράσεις. (Ιω. Δαμασκηνός). Στη Στερεά Ελλάδα ο στόλος κινήθηκε εναντίον του αυτοκράτορα, αλλά η κίνηση κατεστάλη.
- **730:** Ο Λέων επέβαλε καταστροφή των εικόνων και προέβη σε διώξεις κατά των εικονοφίλων, κάτι που προκάλεσε την αντίδραση του πάπα (Στέφανος Β΄), ο οποίος στράφηκε στους Φράγκους.

* Οι Άραβες διέδιδαν ότι οι χριστιανοί είναι ειδωλολάτρες και πολυθεϊστές, τα μοναστήρια πλήθαιναν διαρκώς, κατείχαν μεγάλες περιουσίες και φοροαπαλλάσσονταν.

γ. Κορύφωση της Εικονομαχίας

Στα χρόνια του Κων/νου Ε΄ το εικονομαχικό ζήτημα παίρνει τεράστιες διαστάσεις.

Σύνοδοι που σχετίζονται με την Εικονομαχία

- **754: Σύνοδος της Ιέρειας:** καταδικάζεται η λατρεία των εικόνων και αναθεματίζονται οι οπαδοί της.
- **787: Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδος** (στη Νίκαια της Βιθυνίας, με πρωτεργάτες τον Κων/νο ΣΤ΄ και τη σύζυγο του Λέοντα Δ΄, Ειρήνη): *καταδίκη της Εικονομαχίας.*

δ. Αναζωπύρωση και τέλος της Εικονομαχίας

Στα χρόνια των αυτοκρατόρων Λέοντα Ε΄ και Θεόφιλου αναζωπυρώνεται η Εικονομαχία. Οριστική λύση στο ζήτημα δίνεται το **843** με την ανάμιξη σε αυτό της Θεοδώρας (μητέρας του αυτοκρ. Μιχαήλ Γ΄ και συζύγου του Θεόφιλου) και των συνεργατών της, Βάρδα και Θεόκτιστου. Τότε συγκαλείται η

- **Σύνοδος της Κων/πολης, που αποφασίζει την οριστική αποκατάσταση των εικόνων.***

-Συνέπειες της Εικονομαχίας

- **Θετικές:** ενδυνάμωση του κράτους, αναθεώρηση των σχέσεων κράτους- εκκλησίας και καταδίκη της τυπολατρίας
- **Αρνητικές:** στροφή των παπών στους Φράγκους βασιλείς (→αντίθεση Ανατολής-Δύσης)

* Σε ανάμνηση του γεγονότος γιορτάζεται κάθε χρόνο η πρώτη Κυριακή της Μ. Σαρακοστής ως Κυριακή της Ορθοδοξίας.